

Силабус курсу:

ФІНАНСОВИЙ ТА УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У БАНКАХ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	магістр
Спеціальність:	072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	3
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

к.е.н., доц., Тищенко Олена Ігорівна			
вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
доцент кафедри фінансів та банківської справи			
посада			
tischenko_oi@snu.edu.ua	+38-050-855-96-81	Viber+380508559681	510 ГК, за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
посада			
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові			
посада			
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Вивчення курсу передбачає систематизацію знань здобувачів щодо: сутності, мети та функцій фінансового та управлінського обліку у банках, його місця і ролі у загальній системі управління банком; сутності та змісту системи інформаційного забезпечення фінансового та управлінського обліку у банках, що формується із зовнішніх та внутрішніх джерел; методів та прийомів аналізу фінансово-економічної діяльності банку; форм та методів організації й планування фінансової діяльності банку, пошуку та оцінки джерел фінансових ресурсів та напрямів їх ефективного використання у банку; набуття навичок щодо застосування необхідних методів та інструментів в управлінні господарчими активами та джерелами їх формування у діяльності банку задля прийняття результативних управлінських рішень.

Курс може бути корисним здобувачам будь-якої спеціальності на магістерському рівні.

Результати навчання:

Знати: принципи побудови плану рахунків бухгалтерського обліку в банках; підходи щодо організації бухгалтерського обліку в банківських установах України; процедури здійснення основних банківських операцій; положення інструктивно-нормативних документів НБУ з облікових питань; механізми застосування в обліковій практиці концептуальних принципів МСБО (МСФЗ) щодо обліку в банках; склад та зміст основної бухгалтерської звітності в банках України; методику обліку капіталу; методику доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку; методику обліку грошових коштів банку та обліку операцій з безготівковими розрахунками; методику обліку кредитних активів та позабалансових зобов'язань кредитного характеру; методику обліку депозитних операцій та фінансових інвестицій; методику обліку валютних операцій; методику обліку основних засобів і нематеріальних активів; методику обліку лізингових операцій та складання фінансової звітності банку.

Вміти: визначати складові обліку в банках; формувати зміст облікової політики банку; виконувати проведення щодо банківських операцій застосовуючи рахунки бухгалтерського обліку в банках; вільно орієнтуватись у номенклатурі Плану рахунків; визначати результат діяльності банку за даними фінансового обліку для прийняття стратегічних рішень його менеджментом; характеризувати й аналізувати фінансові (управлінські, статистичні) звіти, які використовуються, для подання інформації зацікавленим особам.

Передумови до початку вивчення:

Для вивчення дисципліни "Фінансовий та управлінський облік у банках" здобувач вищої освіти попередньо має набути програмні результати навчання, пов'язані з основами економіки і фінансів банку, обліком результатів діяльності банку, основами менеджменту та підприємництва, економічного аналізу та економічної статистики у банку.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання навчальної дисципліни «Фінансовий та управлінський облік у банках» полягає у систематизації знань студентів та поглиблене вивчення основних фінансових теорій, оволодіння сучасними прийомами, методами та інструментами фінансового та управлінського обліку у банках, які спрямовані на прийняття найбільш ефективних управлінських рішень із фінансових питань в області управління активами та пасивами банку.

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання, виробничі ситуації та практичні проблеми під час професійної діяльності у сфері обліку;
- здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісні взаємодії з метою ефективного вирішення поставлених завдань;
- здатність планувати та управляти часом;
- здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність спілкуватися з нефахівцями своєї галузі;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології для розв'язання конкретних задач та вирішення проблем у професійній галузі;
- здатність використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Облік капіталу	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0,25	<p>Знати поняття, структуру та нормативно-правове регулювання обліку власного капіталу; шляхи зміни величини капіталу банку; сутність обліку розрахунків за дивідендами.</p> <p>Вміти відобразити операції з формування статутного капіталу; застосовувати рахунки п'ятого класу та їх взаємодію з рахунками інших класів; відображати в обліку формування статутного капіталу шляхом емісії акцій.</p> <p>Аналізувати структуру капіталу банку та вимоги Міжнародних і національних Стандартів бухгалтерського обліку щодо відображення капіталу в балансі.</p>	Презентації. Ділові ігри. Практичні завдання. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2.	Облік доходів, витрат і фінансового результату діяльності банку	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0,25	<p>Знати економічний зміст, класифікацію та методологічні засади бухгалтерського обліку доходів і витрат банку; облік процентних доходів та витрат банку; облік комісійних доходів і витрат банку; облік загальних адміністративних витрат; облік фінансового результату банку.</p> <p>Вміти застосовувати 6-ий і 7-ий клас Плану рахунків бухгалтерського обліку; відображати в бухгалтерському обліку доходи та витрати, фінансовий результат діяльності банку.</p> <p>Аналізувати доходи, витрати і фінансовий результат діяльності банку.</p>	Презентації. Ділові ігри. Практичні завдання. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3.	Облік грошових коштів банку	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0,25	<p>Знати порядок документального оформлення прибуткових та видаткових касових операцій; бухгалтерський облік операцій з грошовою готівкою; порядок здійснення операцій обслуговування фізичних осіб банкоматом; особливості зберігання та облік цінностей і документів у грошових сховищах.</p> <p>Вміти застосовувати обліковий процес відображення касових операцій.</p> <p>Аналізувати складові елементи облікового процесу касових операцій.</p>	Презентації. Ділові ігри. Практичні завдання. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
4.	Облік операцій з безготівковими розрахунками	Денна 2/0/2 Заочна 0,5/0/0,5	<p>Знати суть кореспондентських відносин між банківськими установами; облік коштів на поточних рахунках та строкових коштів суб'єктів господарської діяльності; основні правила обліку безготівкових розрахунків між клієнтами в межах одного банку і між банками; сутність обліку коштів на поточних рахунках та строкових коштів суб'єктів господарської діяльності.</p> <p>Вміти здійснювати кореспондентські відносин між банківськими установами; застосовувати безготівкові розрахунки між клієнтами в межах одного банку і між банками; класифікувати балансові рахунки призначені для обліку міжбанк. розрахунків.</p> <p>Аналізувати банківські операції які проводяться через кореспондентські рахунки, і які банки відкривають один одному відповідно до кореспондентських угод.</p>	Презентації. Ділові ігри. Практичні завдання. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
5.	Облік кредитних активів та позабалансових зобов'язань кредитного характеру	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0,25	<p>Знати суть облікового процесу кредитної діяльності банку; методи визначення кількості днів, які беруться в розрахунок під час нарахування сум процентних доходів і витрат; бухгалтерський облік кредитних операцій в міжбанківській сфері.</p> <p>Вміти класифікувати кредитні операції; класифікувати кредитний портфель; застосовувати рахунки для обліку кредитних операцій.</p> <p>Аналізувати процеси кредитування юридичних та фізичних осіб; облік кредитних операцій в міжбанківській сфері.</p>	Презентації. Ділові ігри. Практичні завдання. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6.	Облік депозитних операцій	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0,25	<p>Знати основні принципи відображення в обліку депозитних операцій; особливості бухгалтерського обліку депозитних операцій; облік зобов'язань банку перед Фондом гарантування вкладів фізичних осіб; економічний зміст депозитних операцій; особливості залучення та погашення окремих видів депозитів; порядок відкриття та режим функціонування депозитного рахунку; зміст та порядок обліку довірчих операцій.</p> <p>Вміти класифікувати банківські депозити; охарактеризувати рахунки для обліку депозитних операцій.</p> <p>Аналізувати бухгалтерський облік депозитних операцій.</p>	Презентації. Ділові ігри. Практичні завдання. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
7.	Облік валютних операцій	Денна 2/0/2 Заочна 0,25/0/0,25	<p>Знати суть організації обліку валютних операцій; рахунки для обліку операцій банку з іноземною валютою (валюто-обмінні операції з іноземною валютою; безготівкові обмінні операції з іноземною валютою).</p> <p>Вміти здійснювати ведення бухгалтерського обліку валютних операцій; операцій з конвертування готівкової іноземної валюти. (придбання валюти, продаж валюти).</p> <p>Аналізувати обмінні операції банку з іноземною валютою (валюто-обмінні операції з іноземною валютою; безготівкові обмінні операції з іноземною валютою); операції з конвертування готівкової іноземної валюти (придбання валюти, продаж валюти).</p>	Презентації. Ділові ігри. Практичні завдання. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література

Законодавчі і нормативні матеріали:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV // [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. №679-XIV // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р. №2121-III // www.rada.gov.ua
4. Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні» від 05.04.2001 р. №2346-III // www.rada.gov.ua
5. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. №2664-III // www.rada.gov.ua
6. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» № 3480-IV від 23.02.2006 р. // www.rada.gov.ua
7. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23.02.2012 р. №4452-VI (зі змінами і доповненнями) // <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI // <http://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>
9. Господарський кодекс України від 16.10.2003р. № 436-IV. // <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України. Затверджена постановою Правління Національного банку України №373 від 24.10.2011р. // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
11. Правила бухгалтерського обліку процентних та комісійних доходів і витрат банків, затверджені постановою Правління НБУ від 18.06.03р. № 255 (зі змінами і доповненнями). // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджені постановою Правління НБУ №280 від 17.06.2004р. (Редакція станом на 08.02.2013року) // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
13. План рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджений постановою Правління НБУ №280 від 17.06.2004р.(зі змінами і доповненнями) // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
14. Постанова Правління НБУ від 20.08.2020 № 123 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з бухгалтерського обліку» // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
15. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні, затверджена Постановою Правління НБУ №174 від 01.06.2011р. // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
16. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 22.06.2015р. № 400 // <https://zakon.rada.gov.ua/v0400500-15>
17. Інструкція про порядок відображення в бухгалтерському обліку банками України поточних і відстрочених податкових активів та податкових зобов'язань. Затверджено постановою Правління НБУ від 17.03.2009 р. № 140 // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD> // <https://zakon.rada.gov.ua>
18. Інструкція з організації перевезення валютних цінностей та інкасації коштів у банківських установах в Україні, затверджена постановою Правління НБУ від 14.02.2007 № 45 // [http:// www.bank.gov.ua](http://www.bank.gov.ua) // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
19. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України, затверджена постановою Правління НБУ від 12.12.2002 № 502 (зміни і доповнення) // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>

20. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України, затв. Постановою Правління НБУ № 358 від 03.10.2005 р. // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0400500-15>
21. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України, затв. Постановою Правління НБУ №480 від 20.12.2005 // <http://www.bank.gov.ua>
22. Методичні рекомендації щодо порядку складання приміток до фінансової звітності банків України. Схвалено постановою Правління НБУ від 29.12.2015 р. № 965 // <https://www.google.com/search?sxsrf=ACYBGNSzJzbX6mHfD>
23. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики, прийняті в якості Національних стандартів аудиту згідно з рішенням АПУ від 18.04.2003 р. № 122 // <http://www.sau-apu.org.ua>
24. Правила бухгалтерського обліку запасів у частині обліку операцій з придбання заготовок платіжних карток // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
25. Оцінка служби внутрішнього аудиту незалежним експертом // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
26. Подання фінансової звітності на основі таксономії в форматі XBRL // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
27. Порядок обліку активів, переданих банками у фінансовий лізинг (оренду), за позабалансовими рахунками // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
28. Методика розрахунку лімітів відкритої валютної позиції // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>
29. Правила бухгалтерського обліку операцій з акредитивами в банках України // <https://nabu.ua/ua/finansoviy-oblik.html>

Основні підручники та навчальні посібники:

1. Алексеенко С.А. Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках: навчальний посібник/ Алексеенко С.А.–К.: Аграрна освіта, 2014. – 418с.
2. Бобиль В. В. Б Облік у банках[Текст]: навчальний посібник / В. В. Бобиль. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна , 2011. – 262 с.
3. Варцаба В.І.Облік у банках (у таблицях і схемах): Навч.посіб./ Варцаба В.І., Машіко К.С. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2016. – 184с.
4. Бухгалтерський облік в програмних продуктах MASTER. Банк і каса
5. Смерічевський С. Ф. Фінансовий облік у банках: підручник / С. Ф. Смерічевський, А. С. Кірізлеєва.– К.: Кондор-Видавництво, 2014. – 408 с.
6. Шевченко Л.Я. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Облік і звітність в банках» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф.обліку та аудиту; Л.Я. Шевченко. – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2017. – 68с.
7. Чмутова І. М. Фінансовий облік у банках : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» / І. М. Чмутова, К.М. Азізова, О.В. Лебідь. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 360с.

Додаткова

1. Зюкова М.М. Облік в банках: навч. посіб. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 182 с.
2. Кіндрацька Л.М. Фінансовий і управлінський облік в банках. К.: КНЕУ, 2007. 704с.
3. Литвин Н.Б. Фінансовий облік у банках: (у контексті МСФЗ): Підручник. К.: «Хай-Тек Прес», 2010. 608 с.
4. Лобозинська С.М. Облік і аудит у банку: [навч. посіб.] / За ред. проф. С.К. Реверчука. К.: Знання, 2007. 630 с.
5. Павелко О.В. Облік у банках: [навч. посіб.] / О.В. Павелко. Рівне: НУВГП, 2012. 277с.
6. Труш Ю.Т., Король Г.О. Облік у банках Частина 1: [навч. посіб.]. Дніпропетровськ: НМетАУ , 2013. 76 с.

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий та управлінський облік у банках» для студентів спеціальності 072 Фінанси банківська справа та страхування / Укладач: Тищенко О.І. – Северодонецьк: Видавництво Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля, 2019. – 84 с. електронне видання.
2. Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Фінансовий та управлінський облік у банках» для студентів спеціальності 072 Фінанси банківська справа та страхування / Укладачі: Тищенко О.І. – Северодонецьк: Видавництво Східноукраїнського національного університету ім. В.І. Даля, 2020. – 21 с. електронне видання.
3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Фінансовий та управлінський облік у банках» для студентів спеціальності 072 Фінанси банківська справа та страхування / Укладачі: Тищенко О.І. – Северодонецьк: Видавництво Східноукраїнського національного університету ім. В.І. Даля, 2021. – 24 с. електронне видання.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Практичні завдання	30
Тести	25
Індивідуальні завдання	15
Іспит	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату, що базується на низці внутрішніх положень СНУ ім. В. Даля та вимогах чинного законодавства. Під час вивчення курсу здобувачі виконують різні індивідуальні текстові роботи (виступи, доповіді, реферати, індивідуальні контрольні завдання), які перевіряються на унікальність за допомогою Internet-джерела (Antiplagiarism.net.). До текстових робіт висуваються вимоги, за якими усі запозичення мають бути оформлені за допомогою актуальних посилань на відповідних авторів. Під час складання екзаменаційних тестів списування із будь-яких джерел суворо заборонено.

Завдання і заняття:

Під час викладання курсу використовується студентоцентризований підхід у формі проведення практичних/семінарських занять у малих групах, проблемно-орієнтованої структури лекційного матеріалу, що викладається, та групових/індивідуальних консультації (теоретичних та проектних) за курсом. Активно застосовується форма самопідготовки здобувачів на основі бібліотечних фондів та Інтернет-ресурсів. У межах пропонованого лекційного матеріалу відбувається заохочення здобувачів до самонавчання (позанавчальної роботи) за допомогою проходження спеціальних курсів (on-line / of-line) на навчальних платформах та в інших (ліцензований у встановленому порядку) навчальних закладах. Надання підтверджуючих документів (сертифікатів, дипломів) є підставою для зарахування: 1) певних тем у межах дисципліни із зарахуванням відповідної кількості кредитів (балів); 2) дисципліни загалом за умови, якщо кількість кредитів у документі з позанавчальної роботи дорівнює (або є більшою) за загальну кількість кредитів за дисципліною та співпадіння тематичної структури курсу. Зарахування кредитів за дисципліною відбувається згідно до Положення про порядок зарахування результатів навчання, отриманих в формальній та неформальній освіті, а також визначення та ліквідації академічної різниці у СНУ ім. В. Даля. Заплановані робочою програмою за курсом індивідуальні завдання, реферати, доповіді до семінарів, виступи на практичних заняттях й інші форми індивідуальної роботи мають бути виконані у визначені терміни і оцінені відповідно до шкали, яка подана у програмі. Вимогами до аудиторних занять є: проведення занять на регулярній та своєчасній основі, забезпечення необхідними технічними засобами та роздавальним матеріалом. Відсутність здобувача на заняттях (з будь-яких причин) не звільняє його від вивчення теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань. Строки виконання та здачі завдань визначаються індивідуально кожному здобувачеві з урахуванням причин відсутності на заняттях. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність та ін.) терміни можуть бути переглянуті у сторону збільшені за письмовим погодженням з завідувачим кафедрою та деканом факультету.

Поведінка в аудиторії:

На аудиторні заняття здобувачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки. В аудиторії мають зберігатися етичні та взаємоввічливі відносини з дотриманням зворотного зв'язку. Здобувачі під час занять мають бути зосередженими і не заважати викладачеві проводити заняття; вони не повинні залишати аудиторію без звернення до викладача за дозволом. Під час здійснення аудиторного контролю здобувачі мають бути підготовленими у межах теми або всього курсу; розраховувати лише на власні знання; не заважати іншим проходити контрольні заходи; виконувати усі вимоги викладача до поточного та підсумкового контролю знань.